

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ  
Бр. 22-98  
22 FEB 2022  
ПРИШТИНА

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ			
17. 2. 2022			
08.	230		

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ СА ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ У КОСОВСКОЈ  
МИТРОВИЦИ  
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Датум

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ  
ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовao комисију 18. 01. 2022. Наставно-научно веће Филозофског факултета Одлуком 65 Наставно-научног већа Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, образована је комисија за оцену подобности теме и кандидата <b>Ђорђе Радовановића</b>.</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назив уже научне области за коју је изабран у звање, назив факултета (установе) у којој је члан комисије запослен:</p> <ol style="list-style-type: none"><li>1. Др Љубиша Митровић, професор емеритус Филозофског факултета Универзитета у Нишу, научна област Социолошке науке, ужа научна област Социологија, ментор;</li><li>2. Др Иван Башчаревић, доцент Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, научна област Социолошке науке, ужа научна област Социологија, ментор;</li><li>3. Др Петар Анђелковић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, научна област Социолошке науке, ужа научна област Социологија, председник;</li><li>4. Др Зоран Милошевић, научни саветник на Институту за политичке студије Београд, научна област Политичка социологија, ужа научна област Геополитика, члан;</li><li>5. Др Оливера Марковић-Савић, ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, научна област Социолошке науке, ужа научна област Социологија, члан;</li></ol>
II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА
<p>Ђорђе Радовановић рођен је 10. 08. 1990. године у Косовској Митровици, где је стекао основно и средње образовање. Основне студије завршио је 2016. године на Филозофском факултету, Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, са просечном оценом 9,2 на Катедри за Социологију. Мастер студије социологије завршио је 2017. године на Филозофском факултету у Косовској Митровици, Универзитет у Приштини, са просечном оценом 10,00 и стекао звање <i>мастер социолог</i>. Студент је треће године докторских академских студија на Филозофском факултету Универзитета у Приштини, Косовска Митровица, на Катедри за социологију. Стипендиста је Министарства просвете и ангажован на Филозофском факултету Универзитета у Приштини на месту истраживач-приправник од априла месеца 2018. године, у оквиру Уговора о финансирању НИО.</p>
III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА
<p>Radovanović, Đ. D., &amp; Obradović, F. M. (2020). Od ideje do prakse - Briselski sporazum i kosovsko-metohijska svakodnevnica. <i>Baština</i>, (52), 351-363. <b>M51</b>.</p>

Радовановић, Ђ. (2017). Српско друштво у транзицији: правни и социјални положај запослених у приватном сектору у Косовској Митровици. *Ноема*: часопис за хуманистичку и друштвену мисао, 2(4), 11-41. преузето од: <https://noemabl.com/index.php/noema/article/view/91> **M53**.

Радовановић, Ђ. (2019). Ставови о искуству студената са корупцијом на Универзитету у Приштини, у: М. Лончар-Вујновић (ур. и прир.), *Наука без граница II: (Међународни тематски зборник) 5, Гласови*, стр. 143-159. Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини, ИСБН: ISBN 978-86-6349-125-0, **M14**.

Радовановић, Ђ. (2020). Радни статус запослених у приватном сектору у Косовској Митровици, у: О. Марковић Савић, Н. Прашевић (ур. и прир.), *Наука без граница III: (Међународни тематски зборник) 5, Друштво у огледалу науке*, стр. 389-404. Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини, **M14**.

#### **IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ**

Кандидат Ђорђе Радовановић положио је све испите и завршио обавезе предвиђене студијским програмом, чиме су се стекли услови да приступи изради докторске дисертације. Кандидат је објавио неколико научних радова из области докторске дисертације (категорија M51, M53, M14). Увидом у биографију и библиографију кандидата, комисија сматра да кандидат Ђорђе Радовановић испуњава све услове за израду докторске дисертације.

#### **V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА**

**НАПОМЕНА:** Предложена су два ментора

За равноправне менторе су предложени др Љубиша Митровић, професор емеритус (ужа научна област Социологија) са Филозофског факултета у Нишу и др Иван Башчаревић, доцент (ужа научна област Социологија) са Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици.

Библиографија ментора са најмање 5 (пет) јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација.

Проф. др Љубиша Митровић до сада је објавио више десетина монографија и више стотина стручних и научних радова (чланака, приказа и сл.) из области социологије политике, социологије етничких група и нација, социологије развоја. Овде наводимо само оне које су релевантне за област и предмет истраживања у дисертацији кандидата Ђорђа Радовановића:

1. Митровић, Љ. (2012). *У вртлогу транзиције - Србија у контексту глобалних и регионалних процеса*. Ниш: Филозофски факултет.
2. Митровић, Љ. (2010). Културна политика и култура мира на Косову и Метохији – региону замрзнутог конфликта/недовршеног мира и протомодерног стања друштвености, у: *Косово и Метохија у цивилизацијских токовима*, (ур. или прир.) Шуваковић, У. Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, (4), стр. 637-654.
3. Mitrović, Lj. (1987). *Savremeno jugoslovensko društvo – Sociološki ogledi*. Beograd: Stručna knjiga.
4. Mitrović, Lj. (2004). Socijalni konflikti i njihova uloga u društvenom razvoju, u: *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Nišu* (7), str: 87-102. Niš: Filozofski fakultet.



5. Mitrović, Lj. (1983). *Žarišta društvene krize, integracijski odnosi i sukobi u savremenom jugoslovenskom društvu*, u: *Omladina i društvene krize*, str: 61-67. Beograd: Srpsko sociološko društvo.

Проф. др Иван Башчаревић до сада је објавио једну монографију и више десетина стручних и научних радова (чланак приказ и сл). Овде наводимо само оне које су релевантни за област која је предмет истраживања у дисертацији кандидата Ђорђа Радовановића:

1. Башчаревић, И. (2021). *Основи историјске социологије*. Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици.
2. Башчаревић, И. (2017). Преламање глобализацијских процеса на Косову и Метохији – зачеци интернационализације „замрзнутог“ међуетничког конфликта, у: *Глобализација vs глокализација: међународни тематски зборник* (ур. или прир.) Шуваковић, У; Чоловић, В; Марковић-Савић, О. Косовска Митровица: Српско социолошко друштво; Филозофски факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Институт за упоредно право, стр: 89-100.
3. Башчаревић, И. (2016). Ставови студената према ЕУ, НАТО и Међународном суду правде у Хагу, у: *Студенти на северу Косова и Метохије – резултати емпиријског истраживања ставова*, Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици.
4. Башчаревић, И. (2016). Косово и Метохија у ратним успоменама Огиста Боба, у: *век српске голготе (1915-2015): тематски зборник међународног значаја* (ур или прир.) Елезовић, Д. (1) Историја, Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици.
5. Башчаревић, И. (2013). Српска интелигенција у социјализму и национални интерес – Устав из 1974. године и његов утицај на десуверенизацију Србије према схватањима српске интелигенције тога доба, у: *Глобализација и десуверенизација: међународни тематски зборник* (ур. или прир.) Вулетић, В. Ћирић, Ј. Шуваковић, У. Косовска Митровица: Српско социолошко друштво; Институт за упоредно право; Филозофски факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, стр. 73-90.

**Комисија сматра да проф. др Љубиша Митровић и проф др Иван Башчаревић испуњавају све услове за менторе ове докторске дисертације за област Социолошке теорије, Социологија политике, Социологија етничких група и нација.**

## VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ:

### ОЦЕНА:

1. Формулације назива дисертације

**Комисија закључује да је радни назив дисертације „Српско - албански односи и етнички sukobi у оквиру савремених друштвених промена на Косову и Метохији“ прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.**

2. Предмета (проблема) истраживања

Опис теме: Кандидат проблем истраживања усмерава ка изучавању српско-албанских, етничких односа у савремености, када су се на релацији ова два елемента догодиле значајне друштвено-политичке промене; произашле из међусобног споразума. Проблем истраживања базира на претпоставци да се насиље косовских Албанаца наставило током и након преговора о помирењу и нормализацији односа Београда и Приштине, у коме су 'приштинске институције' добиле посебан статус међународног субјекта

и уз то, прихватиле обавезу заштите мањинских права и слобода. Сходно наведеном, кандидат је истраживачко питање усмерио на добијање одговора, да ли је током преговора о нормализацији односа дошло до међуетничког помирења албанског и српског ентитета у пракси, односно, темељи се на испитивању карактера тог међуодноса, током и након фазе преговора о помирењу. Предмет испитивања усмерава на карактеристичну црту међуетничке свакодневице између Срба и Албанаца у пост-конфликтном амбијенту, небили на тај начин описао савремене међуетничке проблеме свакодневног живота на Косову, стања и перспективе, те бенефите у (и) након фаза преговора о помирењу. С тим у вези, кандидат сматра да је од суште значајности за испитивање оваквог феномена фокусирати се на период након почетка преговора о нормализацији односа, зато што је тада Косово добило одређени међународни субјективитет и преузело на себе одговорност заштите мањинских права, као гарант мира и стабилности у име мултиетничности. Сходно наведеном, имајући у виду да је друштвени однос, у овом случају, (међуетнички однос) широк појам, истраживање кандидат базира на појединим етапама тог односа који су карактеристични у смислу етничког сукоба и насиља, односно, помирења и сарадње који су требали наступити као резултат преговарачког процеса. Наведени однос базира се на испитивању његових појединих сегмената, као што су питања слободе кретања, међуетничке сарадње и сукоба који укључују уважавање свих права и слобода грађана, па права која произилазе из имовинских односа, затим регулисања широког спектра односа у смислу омогућавања повратка расељених лица, те упражњавања друштвено-обичајног и религијског живота, и других аспеката који се тичу помирења и нормализације односа на међуетничкој основи. Кандидат ће као главни теоријско-аналитички оквир за разумевање међуетничких конфликта користити теорију о етничким групама и нацијама, са поткатегоријом међуетничког (колективног) насиља, као специфичном карактерном цртом тог друштвеног односа, који треба разумети, да би се пратио процес друштвене интеграције. Сходно наведеном кандидат ће посебно обратити пажњу на дефинисање „насиља“ као појма који карактерише наведени међу-однос. Зато је циљ истраживања уочавање и маркирање, те објашњење најчешћих облика међуетничког (колективног и индивидуалног) насиља, који почивају на логици колективне и индивидуалне одговорности, припадника одређене расе, религије, етничке групе, националности, са задатком да се на основу присуства насиља односно (присуства-одсуства мира) опише друштвена интеграција као резултат преговора о нормализацији односа и помирењу две етнице. На самом почетку кандидат сматра да је неопходно дати теоријску основу за разумевање етничитета, етничких група и нација, те извора сукоба између две етнице, затим образложити друштвено-политичке промене настале у последње две деценије на Косову, небили се на тај начин дала основа за разумевање савременог 'косовског проблема'. Кандидат ће анализирати и објаснити друштвени контекст у коме су се догодиле друштвено-политичке промене које су неминовно требале да доведу до помирења у односима српског и албанског живља на Косову. За разумевање међуетничког насиља користиће се адекватном литературом, те ће изворе сукоба и неслагања тражити и у историјским категоријама ових односа, имајући у виду чињеницу да се неретко, посебно у политичко-идеолошким круговима инсистира на једностраном коришћењу права у широкој области друштвено-културног живота. Сходно томе, разумевање историјских прилика пружиће здраву основу за тумачење односа између два елемента, па и објашњења међуетничких конфликта адекватним приступом предмету испитивања. У најважнијем делу рада, кандидат ће разрадити међуетнички однос Срба и Албанаца, са циљем да уочи, опише и објасни карактер овог међуодноса у светлу савремених промена. Разматрање српско-албанских односа у оквиру 'недовршеног споразума' добија на акценту имајући у виду чињеницу да се односи двеју етница у дугом временском трајању попримили нове облике, што је довело до околности одржавања паралелних структура које заправо рефлектују политичко неповерење на релацији Београд – Приштина. У амбијенту недовршености, имплементацијом косовских структура са непотпуним институционалним ангажовањем, и егзистирањем српских структура у оквиру најзначајнијих институционалних делокруга, кандидату је циљ да дође до сазнања о српско-албанским односима; да испита његов карактер, те фактор насиља, на основу чега ће доћи до сазнања о могућности суживота две етнице на Косову у будућности.

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања својом сложеностју, актуелношћу и значајем у областима дисертације научно оправдан.

### 3. Библиографија прелиминарних истраживања



Кандидат је приложио библиографију од око 100 библиографских јединица релевантних за истраживање. Овде наводимо само јединице које су најзначајније за истраживање:

Аврамов, С. (2006). Међународноправни вид косовскометохијске кризе, у: *Срби на Косову и Метохији, Зборник радова са научног скупа*, 13-35. Београд: Српска академија наука и уметности.

Анђелковић, П. (2014). *Пасионирани патриотизам и/или (ЕУ) ропство*. Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини.

Анђелковић, П. (2018). Југославија, највећа српска ухронија. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, 48(4), 251-270.

Andelković, P. (2018). Rasrbljavanje srpskog naroda i promena identiteta u globalizirajućem društvu. *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Prištini*, 48(2), 87-106.

Антонић, С. (2008). *Културни рат у Србији*. Београд: Завод за уџбенике.

Antonić, S. (2001). Priroda petooktobarskog prevrata, „Miloševićevo zaveštanje“ i demokratska Srbija, u: *Revolucija i poredak* (ur. i pril.), Spasić, I., Subotić, M. Београд: Институт за филозофију и друштвену теорију.

Атлагић, Н. (2019). Агресија НАТО алијансе на СРЈ 1999. године и крај Југославије. *Баштина*, (47), 253-260.

Батаковић, Д. Т. (1996). Велике силе, Србија и албанско питање. *Баштина*, 7, 185-203.

Башчаревић, И. М. (2016). *Однос српске интелигенције осамдесетих година двадесетог века према косовском миту као топосу националних интереса*. Докторски рад. Београд: Филозофски факултет.

Ваšчаревић, И. М. (2018). Србија у Југославији 1986/1987. године – анализа садржаја периодичних штампаних медија. *Sociološki pregled*, 52(4), 1285-1315. <https://doi.org/10.5937/socpreg52-19413>

Башчаревић, И. (2021). *Основи историјске социологије*. Косовска Митровица: Филозофски факултет у Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици.

Базих, Ј. (2010). Друштвени процеси и чиниоци који би могли да утичу на будућност Косова и Метохије, у: *Косово и Метохија у цивилизацијским токовима: међународни тематски зборник*. (ур. и прир). Маликовић Д. Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини, (4), 87-98.

Benedikt, A. (1998). *Nacija zamisljena zajednica*. Београд:

Бјелица, С. (2006). Косово и Метохија у оквиру Југославије. *Култура полиса*, (4-5), 411-420.

Виријевић, В. (2011). Ђаковица – „Живи сведок пропасти српства“. *Баштина*, (31), 197-215.

Вратуша, Ж. В. (1999). Супротна теоријска тумачења НАТО бомбардовања Југославије у светлу критике идеологије. *Социолошки преглед*, XXXIII (1-2), 35-47.

Вукадиновић, З. Ч. (2002). Косовска Митровица у историјским документима 1455-1957. *Баштина*, (14), 265-277.

Вукоичић, Ј. (2012). Рат и национални идентитет. *Политеиа*, 2(3), 177-197.

Вукчевић, Д. (2008). Спољна политика ЕУ и Косово: Хроника најављене независности. *Политичка ревија*, 7(XX), vol-15, 57-70.

Гаталовић, М. (2018). *Бурна времена – Косово и Метохија у државној политици Југославије 1966 – 1969*. Београд: Институт за савремену историју.

Гаталовић, М. (2018). *Бурна времена – Косово и Метохија у државној политици Југославије 1966 – 1969*. Београд: Институт за савремену историју.

Гађиновић, Р. (2004). *Отимање Косова и Метохије*. Београд: НИЦ Војска

Гађиновић, Р. (2008). Насилје на Косову и Метохији. *Политичка ревија*, 15(1), 71-90.

Gibs, D. H. (2001). Izvori jugoslovenskog ratnog sukoba. *Sociološki pregled*, XXXV(3-4), 177-211. <https://doi.org/10.5937/socpreg0103177G>

Гускова, Ј. (2007). Албански фактор сталне дестабилизације балканског региона: о чему говоре документи. *Издања САНУ*, 55-60.

Голубовић, З. Т. (2000). Србија данас као затворено и осиромашено друштво – и где је излаз?. *Социолошки преглед*, XXXIV(3-4), 41-46. <https://doi.org/10.5937/socpreg0003041G>

Дворжак, В. (2015). Чешка између Путина и НАТО. *Печат*, 15. 05. Доступно на: <http://www.pecat.co.rs/2015/05/vaclav-dvorzak-ceska-izmedju-putina-i-nato/>

Divljak, S. (2002). *Nacija, kultura i građanstvo*. Београд: Službeni list SRJ.

Dimitrijević, D. (2007). Privremena uprava Ujedinjenih nacija na Kosovu i Metohiji i zaštita imovinskih prava. *Теме*, 31(3), 473-510.

Ђурковић, М. (2007). Децентрализација на Космету. *Социолошки преглед*, 41(1), 97-121.

Eriksen, T. H. (2004). *Etnicitet i nacionalizam*. Београд: XX век

Žilić, M. Janković, J. (2016). Nasilje. *Socijalne teme*, 1 (3), str. 67-87. Preuzeto sa: <https://hrcak.srce.hr/176988>

Здравковић, М. (2014). Велика Албанија – Обликовање нове нестабилности на Балкану. *Војно дело*, 66(1), 160-193. <https://doi.org/10.5937/vojdelo1401160Z>

Здравковић, М. (2021). Узроци првих сукоба Срба и Албанаца кроз историју. *Национални интерес* 40(2), 183-204. <https://doi.org/10.22182/ni.4022021.8>

Јањић, Д. (2011). *Косово између сукоба и дијалога /етнички сукоб и криза идентитета: Српско – албански односи*. Београд: Форум за етничке односе.

Јовановић, В. (2010). Интернационализација питања Косова и Метохије. У *Косово и Метохија у цивилизацијским токовима: међународни тематски зборник* (ур. и прир). Маликовић, Д. Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини, (4), 427-435.

Katunarić, V. (1986). Sistem moći, socijalna struktura i nacionalno pitanje. *Revija za sociologiju*, XVI, (1-4), str. 75-89.

Kuzmanović, Z. (2013). Repozicioniranje uloge antičkih pisanih izvora u arheologiji. *Етноантрополошки проблеми*, 8 (3), 763-778.

Malešević, S. (2009). *Sociologija etniciteta*. Београд: Реč.

Marušić, B. (2017). PRAVO NA SAMOODREĐENJE U SVETLU MEĐUNARODNOPRAVNIH PITANJA I DISOLUCIJE SFRJ. *Studia Polensia* 6 (1), 49-97. <https://doi.org/10.32728/studpol/2017.06.01.03>

Марковић, М. (2010). Косово и европска цивилизација. У *Косово и Метохија у цивилизацијским токовима: међународни тематски зборник* (ур. и прир). Маликовић, Д. Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини, (4), 7-34.



- Маликовић, Д. (2005). *Качачки покрет на Косову и Метохији 1918-1924. Баштина*, (16), 232-253.
- Манић, Ž. (2014). *Primena i mogućnosti metoda analize sadržaja u sociologiji*. Doktorski rad. Beograd: Filozofski fakultet.
- Миладиновић, С. (2019). Супротстављеност етничких интереса као један од кључних узрока распада Југославије. *Социолошки преглед*, LII (4), 1091-1114. <https://doi.org/10.5937/socpreg52-20066>
- Миливојевић, С. (2002). Етничка смена становништва на Косову и Метохији. *Баштина*, (14), стр: 281-290.
- Миливојевић, С. (2006). Комунистички концепт аутономије Косова и Метохије. *Баштина*, (20), 161-176.
- Милић, В. (1996). *Социолошки метод*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства
- Мијалковић, С. Амићић, Г. (2012). Екстремни национализам и безбедност савременог друштва. *Социолошки преглед*, XLVI (3), 367-386.
- Миљковић – Матић, Ј. (2019). У прилог научној употреби појма народ. *Политичка ревија*, 4 (XXX) XIX, (62), 109-134.
- Michael, B. (2009). *Banalni nacionalizam*. Beograd: Biblioteka XX vek.
- Misha, G. (2001). *Balkan 1804-1999: nacionalizam, rat i velike sile*. Beograd: B92
- Mladenović, N. (2014). Srpska kosovska politika – model igre i mešovite strategije. *Godišnjak Fakulteta političkih nauka*, 8(12), 41-58.
- Накарада, Р. П. (1999). Последице НАТО интервенције у Југославији. *Социолошки преглед*, 33(1-2), 125-134.
- Nedeljković, S., & Jović, G. S. (1998-1999). Istorijско географски pogled na demografske karakteristike Kosova i Metohije krajem XIX i početkom XX veka. *Baština*, (9-10), 241-251.
- Nedeljković, S. (2007). Čast, krv i suze; ogledi iz antropologije etniciteta i nacionalizma. Beograd: Zuhra.
- Недељковић, С. (2016). *Успостављање политичких односа између власти у Београду и Приштини у оквиру процеса глобализације*. Докторски рад. Београд: Факултет политичких наука
- Nikolić, K. (2012). „Ili će Srbija biti republika ili će prestati da postoji“. *Istorija 20. veka*, (2), 166-178. DOI: [10.29362/ist20veka.2012.2.nik.165-188](https://doi.org/10.29362/ist20veka.2012.2.nik.165-188)
- Николић, К. Цветковић, С. (2014). *Срби и Албанци на Косову и Метохији у 20. веку (1912-1990)*. Београд: Институт за савремену историју.
- Николић, Р. Т. (1914). Ширење Арнаута у српске земље. *Гласник Српског Географског Друштва*. III (3-4), 110-127.
- Пајовић, М. (2016). *Примена методе анализе (садржаја) докумената у истраживањима у политичким наукама*. Докторски рад. Београд: Универзитет у Београду, Факултет политичких наука.
- Potkonjak, S. (2014). *Teren za etnologue početnike*. Zagreb: Hrvatsko etnološko društvo.
- Радојевић, М. (2017). Политичка решења и статусни аранжмани за Косово и Метохију. *Национални интерес*, 3, (30) XIII, 159-192.
- Радовановић, М. (2015). Срби, Албанци и остали етничитети на Косову и Метохији, са освртом на појаве међуетничке флотантности и њихову условљеност. у: *Косово и Метохија у издањима Етнографског*

института САНУ (1951-1998), (ур. и прир). Радојичић, Д. стр: 183-211. Београд: Службени гласник; Музеј у Приштини; Етнографски институт САНУ.

Radovanović, Đ. D., & Obradović, F. M. (2020). Od ideje do prakse - Briselski sporazum i kosovsko-metohijska svakodnevnica. *Baština*, (52), 351-363. doi:10.5937/bastina30-29157

Rabindranath, T. (1990). *Nacionalizam*. Београд: Alfa

Ристановић, П. (2018). *Српска интелектуална елита и косовско питање 1974-1989*. Докторски рад. Београд: Филозофски факултет.

Савовић, М. Прља, Д. (2008). Историјски узроци настанка и утавно правни развој аутономне покрајине Косово и Метохија. У *Космет – Гордијев чвор* (прир. и ур.), Ћирић, Ј. Београд: Институт за упоредно право.

Свирчевић, М. М. (2013). Конституисање првих органа власти у земљама које су после Балканских ратова припале Србији 1913 – 1913. године. *Страни правни живот*, (1), 164 – 183.

Стевановић, О. (2015). *Војнотехнички споразум и Резолуција 1244 Савета безбедности Уједињених нација*. Београд: Фондација за српски народ и државу.

Subotić, M. (2004). Imaju li nacije pupak? Galner i Smith o nastanku nacija (Do Nations Have Navels? Galner i Smith on the Emergence of Nations), 2004. *Filozofija i društvo*, XXV, str. 177-211.

Supek, O. (1989). Etnos i kultura. *Migracijske teme*, 5, (2-3), str. 145-153.

Subotić, M. (2006). Male nacije: Hronova tipologija nacionalnih pokreta. *Filozofija i društvo*. Preuzeto sa: <http://www.doiserbia.nb.rs/img/doi/0353-5738/2006/0353-57380630201S.pdf>

Суботић, М. (2017). Косово и Метохија: питање унутрашњег дијалога. *Национални интерес*, 3, (30) XIII, 81-105. <https://doi.org/10.22182/ni.3032017.4>

Smit, E. (1998). *Nacionalni identitet*. Београд: Библиотека XX век.

Скулић, М., Влаховић, Д., Качаревић, С. (2007). *Турски катастарски пописи из 1455. године за област Вука Бранковића*. Београд: Глас јавности.

Словић, С. (2009). Државноправни развитак и међународни положај Косова и Метохије од Берлинског конгреса до краја 20 – ог века. *Баштина*, (27), 205-219.

Славковић, Б. (2014). *Политичке, економске и културне прилике на Косову и Метохији 1929-1941*. Докторски рад. Београд: Филозофски факултет.

Smith, A. D. (2003). *Nacionalizam i modernizam*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti

Танчић, Д. (2010). Положај Косова и Метохије од балканских ратова до 1945. године. *Баштина*, (28), 293-311.

Tesar, F. (2019). *Etnički konflikti*. Београд: Библиотека XX век.

Tierney, S. (2015). Je li pandorina kutija konačno otvorena? *Politička misao*, 1(52), 79-110.

Томић, Ј. (1995). *О Арнауцима – у Старој Србији и Санџаку*. Београд: Просвета.

Tošić, D. (1997). *Stvarnost protiv zabluda: srpsko nacionalno pitanje*. Београд: S. Mašić

Улрих, Х. В. (1998). *Национализам: историја-форме-последице*. Нови Сад: Светови.



Uzelac, G. (2002). Kako nastaje nacija? Konstitutivni elementi i procesi na primeru Hrvatske. *Geopolitics*, (7), 2, str. 33-52.

Фундић, Д. Б. (2018). *Аустро-Угарска и обликовање Албаније (1896-1914)*. Филозофски факултет, Универзитет Новом Саду. Докторски рад. Доступно на: <https://nardus.mpn.gov.rs/bitstream/handle/123456789/11295/Disertacija.pdf?sequence=6&isAllowed=y>

Havelka, N., Kuzmanović, B., Popadić, D. (2004). *Metode i tehnike socijalnopsiholoških istraživanja: priručnik za vežbe iz Socijalne psihologije I i Socijalne psihologije II*. Beograd: Centar za primenjenu psihologiju.

Шуваковић, У. Стевановић, О. (2019). Сепаратистичка побуна албанских студената на Косову и Метохији 1981. као почетак разбијања социјалистичке Југославије. *Социолошки преглед*, LII(4), 1196-1229. <https://doi.org/10.5937/socpreg52-20074>

Шутовић, М. (2005). Промоција 'модерних' метода борбе за државу Албанаца на Косову. *Баштина*, (19), 127-137.

Šutović, M. (2011). Samoopredeljenje naroda i raspad jugoslavije. *Kultura polisa*, VIII(15), 43-86.

Šutović, M. (2006). Antinomije 'paralelnog' kosovskog društva. *Sociologija*, 49(1), 65-88.

Шутовић, М. (2007). Косово између историјског и етничког права и демократије. *Баштина*, (22), 253-285.

Шутовић, М. (2009). Етнички национализам и отварање националног питања у бившој Југославији. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, (39), 369-375.

Шутовић, М. (2010). Политички плурализам и/или национални монизам. *Српска политичка мисао*, (4), г. 17, бр. 30, стр: 187-206.

Шутовић, М. (2014). *Политика заточеника*. Београд: Чигоја штампа.

Winter, (2012). Narod, nacija, država, nacionalna država, nacionalizam. *International relations quarterly*, (3), 4. Prevod: Katinka Beretka.

#### 4. Циљеви истраживања

##### Општи циљ истраживања:

Намера кандидата је да у раду испита међуетничке односе, манифестације и карактеристике насиља у српско - албанским односима

##### Посебни циљеви:

1. Да утврди карактер насиља над српском заједницом на Косову и Метохији у пост - конфликтном миљеу;
2. Да испита карактер међуодноса кроз призму политике повратка расељених лица;
3. Да опише насиље изражено кроз различите акције уништавања културно - религијских установа и објеката;

4. Да образложи насиље над Србима у свакодневном животу;
5. Да испита уважавања основних људских права, права на слободно кретање, право на приватну својину, права на рад, те права на живот;
6. Да објасни и опише функционалност институција у смислу заштите права српске заједнице на Косову и Метохији;
7. Да опише различите категорије психолошког насиља над Србима који се манифестују у виду исписивања графита националистичке садржине, говора мржње, претњи и етнички обојених притисака упућеним ка српској заједници;
8. Да образложи настојања, хтења и резултате 'приштинских институција' у циљу спровођења сета договора који се тичу регулисања права и обавеза повратка расељених Срба; формирања Заједнице српских општина; регулисања правне дискриминације над Србима и других правнообавезујућих споразума насталих у Бриселу, који се тичу конституисања српског ентитета као конститутивног елемента мултиетничког Косова.

#### **Општа хипотеза гласи:**

Упркос преговорима о нормализацији односа и помирењу, између српске и албанске заједнице, међуетнички односи су и даље обликовани нетрпељивошћу, што је посебно изражено континуираним насиљем над српском заједницом и њеним наслеђем.

#### **Посебне хипотезе**

- 1) На Косову и Метохији заступљена је континуирана пракса насиља над српском заједницом у пост - конфликтном миљеу.
- 2) Политика повратка принудно расељених лица српске заједнице наилази на отпор косовских Албанаца (паљења кућа и имовине) које се латентно подржава од косовских структура безбедности.
- 3) Постоји пракса организованог насиља над културним заоставштинама српског народа на Косову у виду скрнављења гробаља, споменика, националних и културних обележја.
- 4) Заступљена је пракса насилног и против правног узурпирања српске имовине од стране албанског становништва.
- 5) Основна права човека, право на слободно кретање, право на приватну својину, права на рад, те права на живот, постају маргинална категорија српске етничке заједнице на Косову.



6) Заступљена је пракса забране посећивања српских средњовековних светиња и упражњавања религијских обреда за време прослава православних празника.

7) Заступљена је пристрасност у одлукама косовског правног система када су у питању очувања основних права српске националне мањине.

8) Постоји пракса свакодневног посредног указивања на предстојеће насиље над Србима, са идејом застрашивања психолошким насиљем, у виду исписивања графита националистичке садржине, говора мржње, претњи и етнички обојених притисака упућеним ка српској заједници.

9) Практика угрожавања права и слобода српске националне мањине на Косову и Метохији показује вишегодишњу незаинтересованост привремених институција Приштине за имплементацију неколико тачака (нпр: *обавеза повратка расељених Срба; формирање Заједнице српских општина; регулисање правне дискриминације над Србима*) и других правнообавезујућих споразума насталих у Бриселу који се тичу конституисања српског ентитета као конститутивног елемента мултиетничког Косова.

10) Вишегодишњи суживот на Косову током преговора о нормализацији односа, показао је да албанска страна није расположена за било који вид компромисног решења косовског проблема, инсистирајући у својим делима и порукама упућеним Србима, да се не назире мир у будућности.

#### 5. Очекивани резултати

Очекује се да ће у истраживању кандидат:

1. Описати савремене међуетничке конфронтације у српско - албанским односима и на тај начин покушати да објасни и разуме дубље детерминанте наведеног односа.
2. Представити допринос у сазнању савремених међуетничких односа и на тај начин дати шире основе за практично-политичке делатности у овој области истраживања.
3. Порадити на разумевању историјских димензија овог односа као основе за деловања у будућности
4. Утврдити чињенично стање српско - албанских односа данас, и рећи шире о свакодневици српског живља на Косову и Метохији

#### 6. План рада

У првој фази истраживања кандидат ће најпре разрадити теоријско методолошки оквир истраживања, прикупити релевантну литературу из социологије етничких група и нација; на основу тога ће дати образложење, карактер и везу са етничким насиљем између два етничитета на Косову и Метохији. С тим у вези, кандидат ће консултовати бројне изворе, документа, изворе са интернета који разматрају етничко насиље и сходно томе дати свеобухватан преглед савремених дешавања на Косову и Метохији. Уз то, кандидат ће доћи до сазнања о недовољно истраженом аспекту у литератури, који се односи на српско албанске односе, нарочито у периоду пост-конфликтног миљеа, од када је Косово под међународном управом, тј. од када је добило одређени међународни субјективитет са почетком преговора у Бриселу. У другој фази истраживања кандидат ће се базирати на прикупљању релевантне литературе са циљем проширивања знања из области савремене реактуализације историјског миљеа, са идејом да се детерминанте савремених насиља опишу у дужем временском интервалу, имајући у виду чињеницу да све појаве имају своју историјску димензију. У трећој фази настојаће да на основу релевантних чињеница прикупљених научним методама, разуме, објасни и укаже на претпостављено

континуирано насиље у току и након преговора о нормализацији и помирењу, између српског и албанског живља на Косову и Метохији. Трећа фаза истраживања обухватаће анализу штампаних медија која ће бити допуњена анализом ставова о свакодневним животним проблемима српског становништва на Косову и Метохији, који су последњих година представљали средиште српско-албанског етничког сукоба. Кандидат ће дубински интервју спровести у општинама са карактеристичном цртом 'демаркационе линије'. За такав тип подручја се узимају насеља и села у којима је карактеристична мултиетничност Срба и Албанаца, односно, општине где је неретко интензивирано насиље у српско албанским односима са наглашеном мултиетничношћу, које припадају следећим окрузима: Косовски округ; Косовскомитровачки округ; Косовскопоморавски округ, Пећки округ, Призренски округ.

Структура дисертације кандидата Ђорђа Радовановића предвиђа следеће:

## УВОД

1. ТЕОРИЈСКО МЕТОДОЛОШКИ ОКВИР ИСТРАЖИВАЊА
  - 1.1. Етничке групе и нације. Етницитет, етнички сукоби
  - 1.2. Историјска позадина српско-албанских односа
  - 1.3. Етнодемографска смена становништва на Косову и Метохији
  - 1.4. Српско-албански односи у 20. Веку
2. СРПСКО АЛБАНСКИ ОДНОСИ ПРЕДРАТНЕ ОКОЛНОСТИ
  - 2.1. Настајање албанских паралелних институција на Косову и Метохији
  - 2.2. Пост-ратно стање и улога Међународне заједнице
  - 2.3. Формирање косовских структура
  - 2.4. Међуетнички односи у овире институционалне паралелности
3. МЕТОДОЛОШКИ ОКВИР ИСТРАЖИВАЊА
  - 3.1. Предмет, циљеви, хипотезе, методе и узорак истраживања
  - 3.2. Анализа садржаја; појмовно и операционално дефинисање теме насиља као јединице (категорије) анализе
  - 3.3. Дубински интервју; О комплементарној употреби метода
4. Анализа резултата истраживања
  - 4.1. Међуетнички односи и насиље у оквиру савремених промена
  - 4.2. Међуетнички односи и могућност суживота
  - 4.3. Закључак
  - 4.4. Литература



Као доминантне методе за истраживање наведеног проблема кандидат ће користити комбинацију метода, методу анализе садржаја и дубински интервју. Анализа садржаја би подразумевала неколико карактеристичних поступака у њеној примени, који би се односили на избор узорка, дефинисање категорија анализе, кодирање грађе те анализе штампаних медија. Дакле, она би обухватила стандардну процедуру индуктивног кодирања, од реченица, појмова до виших тема које се могу разазнати у грађи, затим, синтезу конкретних описа у опсежније теме и појмове које карактеришу интернетничко насиље. Циљ је дакле, синтеза грађе и детаљно кодирање и креирање шеме кодирања, са намером да се грађа класификује у поглавља са задатком уочавања главних тема из анализе.

Кандидат ће прикупљати грађу из недељника ("НИН"-народне информативне новине) и два локална дневна листа ("Јединство" - Приштина - Косовска Митровица и "KoSSev" - Kosovo sever portal), у временском интервалу од шест година, од 2013. до 2018. године, у периоду, који заправо представља просторно-временску одредницу истраживања, где се под просторним оквиром подразумева наведен простор косовско-метохијске области. Надаље, временска одредница укључује и период након 2018. године, имајући на уму то да ће дубинским интервјуом кандидат обухватити свакодневни живот Срба у реалном времену, и у том смислу, материјал који је добијен дубинским интервјуом подлеже даљој анализи садржаја као документ који говори о свакодневним међуетничким и суседским односима. Сходно томе, анализа садржаја и дубински интервју се користе у циљу комплементарне употребе метода. Карактеристична црта наведене штампе се огледа у објективном извештавању о догађајима који се тичу интернетничких односа, затим, у њиховом детаљном описивању, имајући у виду то да су у анализу укључени локални листови који исцрпно описују свакодневна дешавања на Косову и Метохији, те самим тиме представљају оригиналне изворе података за тематику интернетничког насиља и интернетничких односа. Одабир медијских садржаја кандидат је пре свега базирао на идеји, која поред објективног извештавања укључује и читав сијасет коментара и анализе који долазе из научног и политичког дискурса о догађајима, друштвено политичким процесима па и о свакодневном животу српске заједнице укључујући и проматрања која се односе на аспект међуетничког насиља на Косову. Избор локалних листова је више него јасан, те у том смислу представља главну окосницу међуетничке свакодневице и свакодневних дешавања.

Кандидат анализу садржаја базира на квантитативно-квалитативној анализи са нагласком на квалитативном, холистичком приступу, који има за задатак да изведе закључке о претпостављеним циљевима одашиљача порука, њихове ефекте на примаоце који нису утемељени само у садржају поруке, већ и у друштвеном контексту у коме се комуницирање одвија. Сходно наведеном, комплементарна употреба две методе за изучавање етничког проблема представља предност, имајући у виду чињеницу, да се појава може сагледати као дуготрајан процес. Јединица анализе се односи на прикупљање јединица

о теми (етничког насиља) у српско албанским односима, коју ће кандидат у раду подвести под појмовну анализу. Посебну пажњу ће посветити операционалној дефиницији појма, која треба да назначи искуствена обележја преко којих ће теоријски појам бити заступљен у истраживању. Основни поступак је да анализа садржаја почива на класификацијском систему и његовој примени, што указује да је веома значајно адекватно дефинисање категорија како би се знало да се истражује оно што се мисли да се истражује. Идеја је да се формирају критеријуми на основу којих ће се вршити избор текстова из штампаних медија, и то текстова који садрже термине и категорије који произилазе из операционализације појма међуетничког насиља. Дакле, избор ће се базирати на укључивању текстова из категорије дневних – недељних вести о међуетничком насиљу на Косову и Метохији који садрже карактере насиља: Срба над Албанцима, Албанаца над Србима, који укључују физичко насиље, психичко насиље, сексуално насиље, економско насиље, политичко насиље, насиље у облику уништавања приватне имовине, уништавање друштвене имовине, скрнављење националне и културне баштине, скрнављење верских институција, скрнављење гробља, те насиља у смислу ограничавања и контролисања слободе кретања и др. који ће бити кодирани преко индикатора односно показатеља, и бити сврстани у основне категорије насиља као што су: директно насиље; структурно насиље; културно насиље и др.

2. Метода анализе садржаја биће допуњена анализом ставова из дубинског интервјуа, чији је циљ да да 'живу реч' о српско – албанским односима у савремености, о међуетничким проблемима из свакодневног живота, те о самој перцепцији грађана наведене проблематике. Дубинским интервјуом „лицем у лице“, кандидат ће доћи до свежих неретушираних ставова о свакодневном животу Срба на Косову и Метохији, који као документовани материјал подлеже даљој анализи садржаја са циљем кодирања задатих категорије. Дакле, у наставку ће се анализирати материјал који чине одговори добијени постављањем питања полу-отвореног типа (полуструктурисаног разговора), са акцентовањем тема које су значајне за предмет истраживања, током које истраживач дословно бележи или снима ток разговора.

Интервју ће садржати теме за разговор у виду агенде, која ће представљати водич кроз интервјунсање, са наведеним ставкама о којима ће испитаници говорити током интервјуа, претходно објашњавајући учесницима очекивања, сврху и циљеве самог интервјуа односно истраживања. Код таквих интервјуа распоред/ходограм питања није чврсто одређен, следови тема могу се мењати онако како то намеће динамика разговора или природа ситуације. Циљ одабраних тема за разговор треба да представља допуну материјала из штампаних медија, дакле, одабир оних тема које недостају у описивању међуетничког односа Срба и Албанаца на Косову. Један од основних задатака интервјуа јесте његова разрада, расписивање листе питања која ће на најверљивији начин омогућити да се кандидат упозна с искуствима саговорника која су важна да би се одговорило на истраживачка питања. Када је реч о узорку штампаних медија, за медије (недељник и дневне листове), кандидат ће одабрати методу



истраживања 'пописом' (потпуни пописи или потпуно посматрање), имајући у виду чињеницу да је могуће обухватити задати временски период истраживања, са циљем кодирања садржаја са јединицом анализе, потом његовом квантитативном и квалитативном анализом. Истраживање помоћу дубинског интервјуа биће изведено на одређеном - пригодном, двоетапном одабиру грађана српске популације на Косову. Прва етапа подразумева груписање општина које су карактеристичне по мултиетичности, односно које су имале изражену црту интеретничких сукоба, и то из области (Косовски округ; Косовскомитровачки округ; Косовскопоморавски округ, Пећки округ, Призренски округ) из којих ће бити начињен случајан избор општина, насеља и села из сваке групације, а у наредном кораку и одговарајућег броја грађана из сваке општине.

Дубински интервју заправо представља другу методолошку перспективу поред анализе (садржаја) у односу на обрађивани предмет и сходно томе, спровешће се на 15 испитаника са територије Косова и Метохије, и користи се као средство за потрагу садржаја недоступног у штампаним медијима. Под тим се подразумева жива реч испитаника, њихове ставове у погледу српско – албанских односа, садашње стање из угла суседских односа и међуетничког насиља, виђења и перспективе из тренутних животних позиција, ставове о безбедности и сигурности, све оно што утиче на њихове свакодневне активности – на планирање будућности, заснивање породица, емоције и искуства у односу на албанску заједницу, те ефекте преговора о помирењу – бенефите и недостатке на свакодневни живот тих људи, односно све њихове аспирације, хтења и промишљања о могућности суживота на Косову и Метохији у будућности. С тим у вези, део агенде ће се односити и на функционалност институционалног сектора у смислу ефективности решавања постојећих конфликта, неспоразума и повреда личних, имовинских и других права. Неопходност дубинског интервјуа се заправо огледа у читавој плејади предности коју има теренско истраживање над другим методама и изворима података. Предност дубинског интервјуа се пре свега огледа у ономе што се зове, индивидуални аспект, доживљено искуство, односно искуство из прве руке.

## **VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ**

**КАНДИДАТА:** Ђорђе Радовановић

**НАПОМЕНА:**



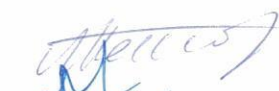

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је кандидат Ђорђе Радовановић подобан за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области Социолошких теорија, Социологије политике Социологије етничких група и нација

На основу наведених података о предложеним менторима, Комисија констатује да су др Љубиша Митровић и др Иван Башчаревић подобни/на за менторе предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици да донесе позитивне оцене о подобности кандидата Ђорђа Радовановића и предложене теме докторске дисертације *Српско – албански односи и етнички сукоби у оквиру савремених друштвених промена на Косову и Метохији* а да се за ментора именује др **Љубиша Митровић** (професор емеритус) са Филозофског факултета у Нишу и др **Иван Башчаревић** доцент на Филозофском факултету Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА  
КОМИСИЈЕ

1. 
2. 
3. 
4. 
5. *J. Marković - Jević*